

דִּישְׁרָאֵל. בְּתַר דְּאִתְגְּזְרוּ, רְשִׁימוּ לְבַתִּיהוֹן, מִהֵהוּא
דְּמָא, וּמְדָמָא דְּפִסְחָא, בְּתַלְתַּת רְשִׁימִין. (שמות יב) עַל
הַמְּשֻׁקֹּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.

מָאִי טַעְמָא. הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דְּאִיהוּ רְשִׁימָא
קְדִישָׁא, וּמְחַבְּלָא כַּד אִיהוּ נָפִיק, וְחָמִי הֵהוּא
דְּמָא דְּהוּה רְשִׁים עַל הַהוּא פְּתָחָא, חָיִים עַלִּיִּהוּ
דִּישְׁרָאֵל, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וּפְסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח וְגו'.

הָבָא אִית לְאִסְתְּבָלָא, אִי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא אֲתִי
וְקָטִיל בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, וְלֹא שְׁלִיחַ אַחְרָא, רְשִׁימָא
דָּא דְּעַל פְּתָחָא לְמָה, וְהָא כֻּלָּא גְּלִי קַמִּיהָ. וְתוּ, מַהוּ
וְלֹא יִתֵּן הַמְּשֻׁחֵת, וְלֹא יִשְׁחִית מִיבְעֵי לִיהָ.

אַלְא וּדְאִי הָבִי הוּא, דְּכַתִּיב, (שמות יב) וַיִּי תִּפַּח כָּל
בְּכוֹר. וַיִּי: הוּא וּבֵית דִּינוּ. וְהֵהוּא בִּי דִּינָא
הָבָא אֲשֶׁתִּבַּח. (ס"א מִפְּאֵן דְּבִכְלָא) וּבְכֻלָּא בְּעֵי לְאַחְזָא
עוֹבְדָא, בְּגִין לְאַשְׁתְּזָבָא. דְּהָא כְּנֻוּנָא דָּא עַל גְּבִי
מִדְּבַחָא, בְּגִין דְּלָא אֲשֶׁתִּבַּח מְחַבְּלָא.

לשון הקודש

כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּבֵּל, אִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא
וְהִרְג בְּאַרְצֵן מִצְרַיִם וְלֹא שְׁלִיחַ אַחֵר, רְשִׁים זֶה
שְׁעַל הַפֶּתַח לְשֵׁם מָה, וְהָרִי הַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו?
וְעוֹד, מַה זֶה וְלֹא יִתֵּן הַמְּשֻׁחֵת? וְלֹא יִשְׁחִית
צְרִיךְ לוֹ לְהִיטֵל!

אַלְא וּדְאִי כָּךְ זֶה, שְׁכַתוּב (שם) וְהִ' הִכָּה כָּל
בְּכוֹר. וְהִ' - הוּא וּבֵית דִּינוּ. וְאֹתוֹ בֵּית דִּין

לְקוּלוֹת יִשְׂרָאֵל. אַחֵר שְׁנִמּוּלוּ, רְשִׁמוּ אֵת
בְּתִיחָם מֵאוֹתוֹ דָּם וּמִדָּם הַפֶּסַח בְּשִׁלְשָׁה
רְשׁוּמִים: (שם יב) עַל הַמְּשֻׁקֹּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.
מַה הַטַּעַם? הָרִי פְּרֻשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רְשִׁים
קְדוּשׁ, וְהַמְּשֻׁחֵת כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא וּרְוָאָה אוֹתוֹ
דָּם שֶׁהָיָה רְשׁוּם עַל אוֹתוֹ פֶּתַח, חָס עַל
יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוּב וּפְסַח הוּ' עַל הַפֶּתַח וְגו'.

הָאִי בְּעוֹבְדָא, וּבּוֹמְנָא דְלֹא אֶעְטְרִיד הָאִי, כְּגוֹן רֵאשׁ
הַשָּׁנָה, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, וּמְאֲרִיהוֹן דְּלִישְׁנָא
בִּישָׂא קִיּוּמִין עָלְיֵהוּ דִּישְׂרָאֵל, בְּעֵינֵן מְלוֹן, צְלוֹתִין
וּבְעוֹתִין, וּבְעֵינֵן לְאַחְזָא עוֹבְדָא (ס"א בְּרוּחָא וּנְפֻשָׂא) כְּמָה
דְּאוֹקִימְנָא. וְהָא אֲתָמַר, וּבְמָה. בְּשׁוֹפֵר. (לְאַחְזָא שׁוֹפֵר)
לְאַתְעָרָא שׁוֹפָרָא אַחְרָא. וְאַנֵּן מְפִיקִין בְּהַהוּא קָלָא,
רַחֲמֵי וְדִינָא בְּחֻדָּא, כִּלְא בְּדֻקָּא יָאוּת. כְּמָה דְּהַהוּא
שׁוֹפֵר עֲלָאָה, אִפִּיק קָלָא דְּאִיהוּ כִּלְלָא בְּחֻדָּא.
וְלְאַתְעָרָא רַחֲמֵי קְאֲזִלְיֵנָן, וְלְתַבְרָא מְאֲרִיהוֹן דְּדִינָא,
דְּלֹא יִשְׁלֹטוֹן בְּהָאִי יוֹמָא. וְכֵד רַחֲמֵי מִתְעָרִין, כְּלָהוּ
בוֹצִינִין עֲלָאִין נַחְרִין מִהָאִי גִיסָא וּמִהָאִי גִיסָא. כְּדִין
(משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דְּכַהֲנָא (רַבָּא) אֲתַכְּוּוֹן לְאַדְלָקָא
בוֹצִינִין לְתַתָּא, וְהָוָה קָרִיב קְטוֹרֶת בּוֹסְמִין.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

מוֹצִיאִים בְּאוֹתוֹ קוֹל רַחֲמִים וְדִין כְּאַחַד, הַכֵּל
כְּרֵאוּי. כְּמוֹ שְׁלֹאוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלִיוֹן מוֹצִיא קוֹל
שֶׁהוּא כִּלְלֵי שֶׁל אַחַד. וְלַעֲוֹרֵר רַחֲמִים אֲנִי
הוֹלְכִים, וְלִשְׁבֹּר אֶת בְּעֵלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ
בְּיוֹם הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הַרַחֲמִים, כֵּל
הַמְּנֹרֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת מְאִירוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד
זֶה, וְאִז (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

בַּא רְאָה, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַכֵּהֵן (הַגְּדוֹל) מִתְכַּוֵּן
לְהַדְלִיק נֵרוֹת לְמִטָּה וְהָוָה מְקָרִיב קְטוֹרֶת

כְּאִן נְפֻשָׂא. (מִכַּאֵן שְׂבַבֵּל) וּבְכֵל צְרִיד לְהִרְאוֹת
מַעֲשֵׂה כְּדֵי לְהַנְצִיל, שֶׁהָרִי כְּגוֹן זֶה עַל הַמּוֹצֵת,
כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא הַמִּשְׁחִית.

זֶה כְּמַעֲשֵׂה, וּבּוֹמֵן שֶׁלֹּא צְרִיד אֶת זֶה, כְּמוֹ
רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, וּבְעֵלֵי לְשׁוֹן
הַרְעָה עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים דְּכָרִים,
תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת, וְצְרִיכִים לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה
(בְּרוּחַ וּנְפֻשׁ) כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וּבְמָה?
בְּשׁוֹפֵר, (לְהִרְאוֹת שׁוֹפֵר) לְעוֹרֵר שׁוֹפֵר אַחֵר. וְאַנֵּן

בְּהִיּוֹא שַׁעֲתָא בְּדִין בּוֹצִינִין עֲלָאִין גַּהֲרִין, וְאֶתְקַטְר
 כְּלָא כְּתָדָא, וְתָדוּ וְתָדוּתָא אֲשֶׁתְּכַח בְּכִלְהוּ עֲלָמִין,
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כז) שָׁמֶן וּקְטוֹרֶת יִשְׂמַח לֵב, וְעַל
 דָּא בְּהֵעֲלוֹתֶךָ אֶת הַנְּרוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק, הָווּ אֶזְלֵי בְּאוֹרְחָא,
 פְּגָעוּ בְּאֵינוֹן טוּרֵי קַרְדּוֹ, עַד דִּהְווּ אֶזְלֵי, זָקַף
 עֵינָיו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְחָמֵי אֵינוֹן טוּרֵי רַמָּאֵי, וְהוּוּ חֲשׂוֹכֵן,
 וְדַחֲלָן בְּדַחֲלֵוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאֵינוֹן חֲבַרְיָא, אֵלוּ
 אֲבָא הָבָא, לָא הָוָה דַּחֲלִינָא, אֲבָל בֵּינָן דִּיאָנָן תְּלַתָּא,
 וּמְלֵי דְאוֹרֵייתָא בִּינָנָא, דִּינָא הָבָא לָא אֲשֶׁתְּכַח.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, בְּתִיב וַתִּנַּח הַתֵּיבָה בַּחֲדָשׁ
 הַשְּׁבִיעִי וְגו', עַל הָרִי אֶרְרַט וְגו', כְּמָה חֲבִיבִין
 מְלֵי דְאוֹרֵייתָא, דְּבַכָּל מְלָה וּמְלָה, אֵית רְזִין עֲלָאִין,
 וְאוֹרֵייתָא כְּלָא, עֲלָאָה אֶקְרִי. וְתַנִּינָן בְּתַלְיֶסֶר מְכִילָן

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

בְּפַחַד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתָם חֲבָרִים, אֵלוּ
 אֲבָא פֶּאן, לֹא הֵינּוּ פּוֹחַדִּים. אֲבָל בֵּינָן שְׂאָנּוּ
 שְׁלֶשָׁה וְדַבְרֵי תוֹרָה בֵּינֵינוּ, הֵדִין פֶּאן לֹא
 נִמְצָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתוּב (בראשית ח) וַתִּנַּח
 הַתֵּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו', עַל הָרִי אֶרְרַט
 וְגו'. כְּמָה חֲבִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שְׁבַכְל דְּבַר
 וְדְבַר יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִינוּבִים, וְהַתּוֹרָה כְּלָה
 נִקְרָאת עֲלִינוּנָה. וְשָׁנִינוּ בְּשֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת

בְּשָׂמִים, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִז מְנֹרוֹת עֲלִינוּנֹת
 מְאִירוֹת, וְנִקְשָׁר הַכֹּל פְּאַחַד, וְשִׁמְחָה וְחֲדוּה
 נִמְצָאת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם כז)
 שָׁמֶן וּקְטוֹרֶת יִשְׂמַח לֵב, וְעַל זֶה בְּהֵעֲלוֹתֶךָ
 אֶת הַנְּרוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ
 הוֹלְכִים בְּדַרְדָּר. פְּגָעוּ בְּאוֹתָם הָרִי קַרְדּוֹ. עַד
 שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָרִים רַבִּי אֶלְעָזָר עֵינָיו, וְרָאָה
 אוֹתָם הָרִים רָמִים, וְהָיוּ חֲשׂוֹכִים, וּפְחָדּוּ

דְּאוֹרֵייתָא, כָּל דְּבַר שֶׁהִיא בְּכֹלֵל, וַיֵּצֵא מִן הַכֹּלֵל,
לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא לְלַמֵּד עַל
הַכֹּלֵל כִּלּוֹ יֵצֵא.

דְּהֵא אוֹרֵייתָא דְּאִיהִי (דף קמ"ט ע"ב) כִּלְלָא עֲלָאָה, אִף עַל
גַּב דְּנַפְיָא מְנַה, חַד סְפּוֹר בְּעֲלָמָא. וְדַאי לֹא
אֲתִי לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סְפּוֹר, אֲלֵא לְאַחֲזָאָה מְלִין
עֲלָאִין, וְרִזִין עֲלָאִין. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא
לְלַמֵּד עַל הַכֹּלֵל כִּלּוֹ יֵצֵא. בְּגִין דְּהַהוּא סְפּוֹר
דְּאוֹרֵייתָא, אִו הַהוּא עוֹבְדָא, אִף עַל גַּב דְּהוּא נְפָקָא
מִכִּלְלָא דְּאוֹרֵייתָא, לֹא לְאַחֲזָאָה עַל גְּרַמְיָה נְפָק
בְּלִבְדָּ, אֲלֵא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כִּלְלָא עֲלָאָה
דְּאוֹרֵייתָא כִּלְלָא נְפָק.

בְּגִין הַאי דְּכַתִּיב, (בראשית ח) וַתֵּנַח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הַרִי
אֲרָרַט. וְדַאי הַאי קָרָא מִכִּלְלָא דְּאוֹרֵייתָא נְפָק, וְאֲתִי

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

הַכֹּלֵל כִּלּוֹ יֵצֵא. מִשּׁוֹם שְׁאוֹתוֹ סְפּוֹר שֶׁל
הַתּוֹרָה אוֹ אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, אִף עַל גַּב שֶׁהוּא
יֵצֵא מִכִּלְלַת הַתּוֹרָה, לֹא לְהִרְאוֹת עַל עַצְמוֹ
יֵצֵא בְּלִבְדָּ, אֲלֵא לְהִרְאוֹת עַל אוֹתוֹ כִּלְלָא
עֲלִיזִין שֶׁל הַתּוֹרָה כִּלְלָא יֵצֵא.

בְּגִין זֶה, שְׁכַתּוּב (בראשית ח) וַתֵּנַח הַתִּבָּה
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל
הַרִי אֲרָרַט. וְדַאי פְּסוּק זֶה יֵצֵא מִכִּלְלַת הַתּוֹרָה,

שֶׁל הַתּוֹרָה: כָּל דְּבַר שֶׁהִיא בְּכֹלֵל וַיֵּצֵא מִן
הַכֹּלֵל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא
לְלַמֵּד עַל הַכֹּלֵל כִּלּוֹ יֵצֵא.

שְׁחַרְי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כִּלְלָא עֲלִיזִין, אִף עַל גַּב
שִׁיּוּצָא מִמְּנַה סְפּוֹר אֶחָד בְּעוֹלָם, וְדַאי לֹא
בָּאָה לְהִרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ סְפּוֹר, אֲלֵא
לְהִרְאוֹת דְּבָרִים עֲלִיזִים וְסוֹדוֹת עֲלִיזִים.
וְלֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא לְלַמֵּד עַל

בְּסִפּוּר דְּעֲלָמָא. מָאִי אֲכַפֵּת לָן, אִי שָׂרִי בְּהֵאִי, אִו
 בְּהֵאִי, דִּהָא בְּאַתְרַּךְ חַד לְיִשְׂרָאֵל. אֶלָּא לְלַמֵּד עַל תְּכַלְל
 כְּלוּ יַעֲא. וְזַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵתִיחִיב לְהוּ
 אֲוֵרִייתָא עֲלָאָה אֲוֵרִייתָא דְקִשּׁוּט. וּמָאִן דְּאָמַר,
 דִּתְהוּא סִפּוּרָא דְאֲוֵרִייתָא, לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא סִפּוּר
 בְּלִבְד קִאֲתִי, תִּיפַח רוּחִיה. דְּאִי חָכִי, לָאו אִיחִי
 אֲוֵרִייתָא עֲלָאָה, אֲוֵרִייתָא דְקִשּׁוּט, אֶלָּא וּדְאִי
 אֲוֵרִייתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אִיחִי אֲוֵרִייתָא דְקִשּׁוּט.

תָּא חַזִי, מְלֶךְ בְּשָׂר וְדָם, לָאו יִקְרָא דִילִיָּהּ הוּא,
 לְאַשְׁתַּעֲי מֶלֶךְ דְּהֶדְיוּטָא, כָּל שַׁפְּן לְמַכְתַּב
 לִיָּהּ, וְאִי סָלִיק בְּדַעְתָּךְ, דְּמִלְכָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, לָא הוּוּ לִיָּהּ מַלְיִן קְדִישִׁין, לְמַכְתַּב וּלְמַעֲבַד
 מַנְיָהּ אֲוֵרִייתָא, אֶלָּא דְאִיחִו כְּנִישׁ כָּל מַלְיִן
 דְּהֶדְיוּטִין, כְּגוֹן מַלְיִן דְּעֵשׂוּ. מַלְיִן דְּהֶגֶר. מַלְיִן דְּלָבָן
 בְּיַעֲקֹב. מַלְיִן דְּאַתּוֹן. מַלְיִן דְּבַלְעָם. מַלְיִן דְּבַלְק.

לשון הקודש

עליונה היא תורת אמת.

בַּא רְאָה, מְלֶךְ בְּשָׂר וְדָם לֹא מְכַבּוּד לְדַבֵּר
 דְּבָרֵי הֶדְיוּט, כָּל שַׁפְּן לְכַתְּבָם. וְאִם עוֹלָה
 בְּדַעְתָּךְ שְׂמֶלֶךְ עֲלוּיִן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
 הִיּוּ לוֹ דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְכַתְּבֵי וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם
 תּוֹרָה, אֶלָּא שְׂהוּא כְּגַם דְּבָרֵי הֶדְיוּטוֹת, כְּמוֹ
 דְּבָרֵי עֵשׂוּ, דְּבָרֵי הֶגֶר, דְּבָרֵי לָבָן בְּיַעֲקֹב,
 דְּבָרֵי הָאֲתוֹן, דְּבָרֵי בַלְעָם, דְּבָרֵי בַלְק, דְּבָרֵי

וְכַא בְּסִפּוּר הָעוֹלָם. מַה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם שׂוֹרָה
 בְּזוּה אִו בְּזוּה, שְׂהָרִי בְּמָקוֹם אַחַד שְׂיִשְׂרָה?
 אֶלָּא לְלַמֵּד עַל תְּכַלְל כְּלוּ יַעֲא. וְאִשְׁרִיָּהֶם
 יִשְׂרָאֵל שְׂנַתְנָה לְהֶם תּוֹרָה עֲלוּיָנָה תּוֹרַת
 אֲמֵת. וְכִי שְׂאוּמַר שְׂאוּתוֹ סִפּוּר שֶׁל הַתּוֹרָה,
 לְהִרְאוֹת עַל אוֹתוֹ סִפּוּר בְּלִבְד הוּא כָּא –
 תִּפַּח רוּחוֹ. שְׂאָם כָּךְ, הִיא אֵינָה תּוֹרָה
 עֲלוּיָנָה, תּוֹרַת אֲמֵת, אֶלָּא וּדְאִי תּוֹרָה קְדוּשָׁה

מִלִּין דְּזִמְרֵי. וּכְנִישׁ לְהוּ, וְכָל שְׂאֵר סְפוּרֵין דְּכַתְיָבוּן,
וְעָבִיד מְנִיָּהוּ אֹרִייתָא.

אִי הָכִי, אִמְאֵי אַקְרִי (מלאכי ב) תּוֹרַת אֲמַת, (תהלים יט) תּוֹרַת
יְיִ תְּמִימָה, עֵדוּת יְיִ נְאֻמָּנָה, פְּקוּדֵי יְיִ יִשְׁרִים,
מְצוֹת יְיִ בְּרָה, יִרְאֵת יְיִ מְהוֹרָה, מְשַׁפְּטֵי יְיִ אֲמַת,
וּכְתִיב הִנֵּחֲמָדִים מִזְהָב וּמִפָּז רָב. אֵלִין אֵינּוּן מְלֵי
דְּאֹרִייתָא. אֶלָּא וְדֵאֵי אֹרִייתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אִיהוּ
אֹרִייתָא דְקִשׁוּט, תּוֹרַת יְיִ תְּמִימָה. וְכָל מְלָה וּמְלָה,
אֲתֵיָא לְאַחֲזָאָה מִלִּין (אחרינין) עֲלָאִין, דִּתְהוּא מְלָה
דִּתְהוּא סְפוּר, לָאוּ לְאַחֲזָאָה עַל גְּרַמְיָה בְּלָבַד קָא
אֲתֵיָא, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה עַל הַהוּא כְּלָלָא קָאֲתֵי, כְּמָה
דְּאֹקִימָנָא.

תָּא חֲזִי וְתַנַּח תְּתִיבָה וְגו'. תָּאֵי קָרָא כְּךָ, כָּל שְׁכָן
אַחְרָנִין, (ס"א ה"א קרא כד איהו וקא אתמר) בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא
תְּלֵי עַל עֲלָמָא, וְדִינִין שְׂרִיין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

לשון הקודש

תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, וְכָל דְּבָר וְדָבָר בָּא
לְהִרְאוּת דְּבָרִים (אחריים) עֲלִינִים. שְׂאוֹתוּ דְּבָר
שֶׁל אוֹתוֹ סְפוּר לֹא לְהִרְאוּת עַל עֲצֻמוֹ יֵצֵא
בְּלָבַד בָּא, אֶלָּא לְהִרְאוּת עַל אוֹתוֹ כְּלָל הוּא
בָּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

בָּא רָאָה, וְתַנַּח תְּתִיבָה וְגו'. פְּסוּק זֶה כְּךָ, כָּל
שְׁכָן אַחְרִים, (הפסוק הזה כד הוא ודרי נתבאר) בְּשַׁעֲתָא
שְׂדִין תְּלֵוֹי עַל הָעוֹלָם וְהַדִּינִים שְׂרוּיִם,

זִמְרֵי, וּכְנִישׁ, וְכָל שְׂאֵר הַסְּפוּרִים שְׁכַתּוּבִים,
וְעֵשָׂה מִהֶם תּוֹרָה.

אִם כְּךָ, לְמָה נִקְרְאוֹת תּוֹרַת אֲמַת, (תהלים יט)
תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֵדוּת ה' נְאֻמָּנָה, פְּקוּדֵי ה'
יִשְׁרִים, מְצוֹת ה' בְּרָה, יִרְאֵת ה' מְהוֹרָה,
מְשַׁפְּטֵי ה' אֲמַת, וּכְתוּב הִנֵּחֲמָדִים מִזְהָב
וּמִפָּז רָב, אֵלֵּה אוֹתָם דְּבָרֵי תּוֹרָה? אֶלָּא
וְדֵאֵי תּוֹרָה קְדוּשָׁה עֲלִינָה הִיא תּוֹרַת אֲמַת,

יָתִיב עַל כּוֹרְסֵיָא דְדִינָא לְמִידָן עֲלֵמָא בְּהֵוֵא
 כּוֹרְסֵיָא, כְּמָה רְשִׁימִין אֲתֵרְשִׁימוּ בֵּיה, כְּמָה פּוֹתְקִין
 גְּנִיזִין בְּגִיּוּתָהּ, בְּגוּ אַחְמָתָא דְמִלְכָא, כְּלָהוּ סְפָרִים
 דְּפִתְיָחוּ תַפְּן אֲתֵגְנִיזוּ, וּבְגִין כִּד לָא אֲתֵנְשִׁי מִלְּחָ מִן
 מִלְכָא, וְהֵא כּוֹרְסֵיָא לָא אֲתֵקֵן, וְלָא שְׂרִיא. אֶלָּא
 בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ יוֹמָא דְדִינָא, יוֹמָא דְכָל בְּנֵי
 עֲלֵמָא אֲתִפְקִדוֹן בֵּיה, כְּלָהוּ עֲבָרִין קִמְי הֵהוּא
 כּוֹרְסֵיָא. וְעַל דָּא, וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֲדָשׁ
 הַשְּׁבִיעִי וַדָּא, דְּאִיהוּ דִינָא דְעֲלֵמָא.

עַל הָרֵי אֲרָרֵט, אֵלִין (סְמְכֵי כּוֹרְסֵיָא) מְאֵרִיחִין דְדִינִין,
 מְאֵרִיחִין דִּיבְבָא וְיִלְלָא, וְכְלָהוּ שְׁלִיחִין (ס"א דְכְּלָהוּ
 שְׁכִיבִין) בְּהֵוֵא יוֹמָא קִמְי קְדָשָׁא בְּרִידָ הוּא וְכְמָה
 מְאֵרֵי תְרִיסִין אֲתֵעָרוּ בְּהֵא יוֹמָא, וְכְלָהוּ קִימֵי תַחֲת
 הֵהוּא כּוֹרְסֵיָא, בְּדִינָא דְעֲלֵמָא.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

הַתֵּבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וַדָּא,
 שֶׁהוּא דִין הָעוֹלָם.

עַל הָרֵי אֲרָרֵט – אֵלוּ (עֲמוּדֵי הַכֶּסֶף) בְּעֲלֵי הַדִּין,
 בְּעֲלֵי יְבֻבָה וְיִלְלָה, וְכֻלָּם שְׁלוּחִים (שְׂבָלִים שְׂקִטִּים)
 בְּאוֹתוֹ יוֹם לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכְמָה
 בְּעֲלֵי מְגִנִּים מִתְעוֹרְרִים בְּיוֹם זֶה, וְכֻלָּם
 עוֹמְדִים תַּחַת אוֹתוֹ כֶּסֶף בְּדִין הָעוֹלָם.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף דִּין לְדוֹן
 הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ כֶּסֶף, כְּמָה רְשׁוּמִים נִרְשָׁמוּ בּוּ,
 כְּמָה פְּתָקִים גְּנוּזִים בְּתוֹכּוֹ בְּתוֹךְ תֵּיק הַמֶּלֶךְ.
 כָּל הַסְּפָרִים שֶׁפְּתוּחִים שָׁם נִגְזְזוּ, וּמִשׁוּם כִּד
 לָא נִשְׁבַּח דְבַר מִהַמֶּלֶךְ, וְכֶסֶף זֶה לָא נִתְקַן
 וְלָא שׁוּרָה אֶלָּא בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא יוֹם
 הַדִּין, יוֹם שֶׁבוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם נִפְקָדִים בּוּ,
 כֻּלָּם עוֹבְרִים לִפְנֵי אוֹתוֹ כֶּסֶף. וְעַל זֶה וַתִּנַּח

וַיִּשְׁרָאֵל מִצְלָאן צְלוֹתָא בְּתֵּהוּא יוֹמָא, וּבְעָאן
 וּמִתְחַנְנָן קַמִּיה, וְתַקְעִין בְּשׁוֹפָר, וְקוֹדֶשָׁא
 בְּרִידָא הוּא חַיִּים עֲלֵייהוּ, וּמִתְפַּדֵּי דִינָא לְרַחֲמֵי. וְכָל
 עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, פְּתַחֵי וְאֹמְרֵי, (תהלים פט) אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי
 תְּרוּעָה. וְעַל דָּא פְּעִינָא בְּתֵּהוּא יוֹמָא, דִּתְהוּא דְתַקְעָה,
 דִּידְעַ עֲקָרָא דְמִלָּה, וַיְכַוֵּן בֵּיהּ בְּתְרוּעָה, וַיַּעֲבִיד מִלָּה
 בְּחֻכְמָתָא, וְעַל דָּא פְּתִיב, אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה,
 וְלֹא כְּתִיב תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָא אֲתַמַּר.

אֲזִלוּ כָּל תְּהוּא יוֹמָא, כַּד רָמַשׁ לִילָא, סְלִיקוּ לְחַד
 אֶתְר, וְאֲשַׁכְּחוּ חַד מְעַרְתָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 לִיעוֹל חַד גּוּ מְעַרְתָּא, אִי אֲשַׁתְּבַח אֶתְר דִּיאִתּוּ וַיִּתִּיר
 מִתְתַּקֵּן. עָאֵל רַבִּי יוֹסִי, וְחֻמָּא מְעַרְתָּא אַחֲרָא בְּגִיּוּה,
 נְהוּרָא דְשָׂרְגָא בֵּיהּ, שָׁמַע חַד קָלָא דְחָזָה אָמַר,
 בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנְּרוֹת אֵל מוֹל פְּנֵי תַּמְנוּרָה יֵאִירוּ

לשון הקודש

בְּתוּב אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלֹא כְּתוּב
 תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.
 חֲלָכּוּ כָּל אוֹתוּ יוֹם. בְּשִׁירָד הַלִּילָה עֲלוּ
 לְמָקוֹם אַחַד, וּמִצְאֵוּ מְעַרְה אַחַת. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, יְכַנֵּס אַחַד לְתוּדָה מְעַרְה, אִם נִמְצָא
 מָקוֹם שֶׁהוּא יוֹתֵר מִתְּקוּן. נִכְנֵס רַבִּי יוֹסִי,
 וְרָאָה מְעַרְה אַחֲרַת בְּתוּכָה, אוֹר הַנֵּר בָּהּ.
 שָׁמַע קוֹל אַחַד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת

וַיִּשְׁרָאֵל מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה בְּאוֹתוּ יוֹם,
 וּמִבְּקָשִׁים וּמִתְחַנְנִים לְפָנָיו, וְתוֹקְעִים
 בְּשׁוֹפָר, וְהַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם
 וְהוֹפֵד דִּין לְרַחֲמִים, וְכָל עֲלוּנִים וְתַחֲתוּנִים
 פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שם פט) אֲשֶׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי
 תְרוּעָה. וְעַל זֶה צְרִיךְ בְּאוֹתוּ הַיּוֹם, שְׂאוֹתוּ
 שְׂתוֹקְעַ שְׂיַדְעַ עֲקָר הַדְּבָר, וַיְכַוֵּן בָּהּ
 בְּתְרוּעָה, וַיַּעֲשֶׂה הַדְּבָר בְּחֻכְמָה, וְעַל זֶה

שְׁבַעַת הַנְּרוֹת. הֵכָא נִטְלָא בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְהוּרָא,
וְאִמָּא עֲלָאָה (דף ק"ג ע"א) מִתְעַטְרָא, וְכִלְהוּ בּוּצִינִין מִינָהּ
נְהָרִין. בְּהַ תְּרִין טוּפְסִירִין דְּקִיקִין פְּרָחִין, שׁוֹשְׁבֵינִין
(ס"א שְׁשֵׁבִין) כִּלְהוּ קִטְרִין לְגַבֵּי עֲלָאָה, וּמִתַּמָּן לְתַתָּא.

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְחֲדַי, אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר
לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, גִּיעוּל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֶקְדִּים לָן הֵא יוֹמָא, לְאַתְרַחֲשָׁא לָן בְּנִסּוּן. עָאלוּ,
בֵּין דְּעָאלוּ, חָמוּ תְרִין בְּנֵי נָשָׂא, דִּהוּוּ לְעָאן
בְּאוּרֵי תָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, (תהלים לו) מַה יָקָר חֲסִדְךָ
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצִל כְּנָפֶיךָ יַחֲסִיּוּן. קָמוּ אֵלִין,
וַיִּתְּבִי כִלְהוּ, וְחֲדוּ כִלְהוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה יָקָר
חֲסִדְךָ אֱלֹהִים, דְּאִשְׁכַּחְנָא לְכוּ. חָסֵד עֲבַד לָן קְדֻשָּׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּאַתְרַ דָּא, הִשְׁתָּא אֲדִלִּיקוּ בּוּצִינִין.

לשון הקודש

הוא הקדימנו היום הזה להרחיש לנו בנסים.
נכנסו. בין שנכנסו, ראו שני בני אדם שהיו
עוסקים בתורה. אמר רבי אלעזר, (תהלים לו)
מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיד
יחסיון. קמו אלה, וישבו כלם, ושמחו כלם.
אמר רבי אלעזר, מה יקר חסדך אלהים,
שמצאנו אתכם. חסד עשה לנו הקדוש ברוך
הוא במקום זה. עכשו הדליקו נרות.

הנרת אל מול פני המנורה ואירו שבעת
הנרות. כאן לקחה בנסת ישראל אור, והאם
העליונה מתעטרת, וכל הנרות ממנה
מאירים. בה שתי שלהבות דקיקות פורחות,
כלם שושבינים (מסרגים) קשורים לעליונה,
ומשם למטה.
שמע רבי יוסי ושמח. בא אל רבי אלעזר.
אמר לו רבי אלעזר, נפנס, שהקדוש ברוך

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. (במדבר ח) בְּהֵעֲלוֹתֶךָ אֶת הַנִּירוֹת,
 בְּהֵעֲלוֹתֶךָ מִמָּשׁ, בְּאֲדִלְקוֹתֶךָ. דִּהָא כַחֲדָא
 אֲתַעְבִּיד עַל יְדָא דְכֵתְנָא תִּרְיִן פּוּלְחָנִין. דְּאֵינוּן
 קְשׁוּרָא חֲדָא. וּמֵאן אֵינוּן. שְׁמֵן וּקְטֹרֶת. בְּדִכְתִּיב, (משלי
 כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. דְּכִתְיב, (שמות ל) וְהִקְטִיר
 עָלָיו אֶהְרֹן וְגו'. וְכִתְיב וּבְהֵעֲלֹת אֶהְרֹן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין
 הָעֲרֵבִים יִקְטִירָנָה. מָאי שְׁנָא הָכָא בְּהִיטִיבוּ, וּמֵאי
 שְׁנָא הָתָם וּבְהֵעֲלוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּלְאֵי חַד מְלָה.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוּ: כְּמָה דְאֵת אָמַר (שיר השירים
 א) כִּי טוֹבִים דְּדִידֶךָ מִיָּין. טוֹבִים: רוּוֵי חֲמָרָא.
 כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִהְיָה טוֹבִים.
 רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֲטָבָה מִמָּשׁ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (משלי
 טו) וְטוֹב לֵב מִשְׂתֵּה תָמִיד. וּבְהֵעֲלֹת, דִּהָא בְּזִמְנָא
 דְאֵתִּשְׁקִיין וְאֵתְרוּיין מוּשְׁקִין דְנִחְלָא, כְּדִין עֲלָאין
 עֲלוּיָא, וּבִרְכָאן (ס"א עֲלָאין וּפְתָאין) אֲשֶׁתִּכְחוּ בְכֻלְהוּ, וְחֲדוּ
 בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא וּבְהֵעֲלוֹת.

 לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

שׁוֹנָה כָּאן בְּהִיטִיבוּ, וּמָה שׁוֹנָה שָׁם וּבְהֵעֲלוֹת?
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל דְּבַר אֶחָד.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּהִיטִיבוּ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר
 השירים א) כִּי טוֹבִים דְּדִידֶךָ מִיָּין. טוֹבִים – רוּוֵי
 יָין, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ירמיה מד) וְנִשְׁבַּע לָחֶם וְנִהְיָה
 טוֹבִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הֲטָבָה מִמָּשׁ, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׂתֵּה תָמִיד.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, בְּהֵעֲלוֹתֶךָ אֶת הַנִּירוֹת,
 בְּהֵעֲלוֹתֶךָ מִמָּשׁ, בְּהִדְלָקוֹתֶךָ. שְׁהָרִי כַּאֲחַת
 נַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שְׁתֵּי עֲבוֹדוֹת, שְׁהֵן קָשָׁר
 אֶחָד, וּמָה? שְׁמֵן וּקְטֹרֶת, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (משלי
 כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב, שְׁכַתּוּב (שמות ל)
 וְהִקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן וְגו'. וְכַתּוּב וּבְהֵעֲלוֹת
 אֶהְרֹן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירָנָה. מָה

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשִׁיעָתָא דַּעֲמִיקָא דְכֻלָּא נְהִיר, (ס"א)
 (דסתִימָא דְכֻלָּא נְהִיר) נְהִיר בְּנַחֲלָא. וְנַחֲלָא, נְגִיד (ס"א נְהִיר)
 בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל לְאַשְׁקָאָה כֻלָּא. בְּדִין כְּתִיב, בְּהֵעֶלְתָּ (נ"א)
 בְּהִטִּיבוֹ) בְּגִין דִּהָא מַעֲוִמָּקָא דְכֻלָּא נִפְקִי, בְּהֵעֶלְתָּ דְאַתִּי
 מִסְטָרָא עֲלָאָה, (בראשית כ"א א') דַּעֲמִיקָא (ס"א דסתִימָא) דְכֻלָּא,
 דְאַקְרִי מַחֲשָׁבָה. וְכֻלָּא חַד מְלָה, וְכִדִּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 אֶתְבְּרָא, וּבְרַפָּאן אֶשְׁתַּכַּחֵי בְכֻלְהוּ עֲלָמִין.

רַבִּי יִצְחָק פִּתְחָה, כְּתִיב (מלכים א ח) בָּנָה בְּנִיתִי בַיִת זָבֹל
 לְךָ מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ עוֹלָמִים. בַּיִת זָבֹל, בַּיִת זָבֹל
 וְדָא, כִּד אֶתְפָּקְדוּ בִידְהָא, כֹּל גְּנֹזֵי מִלְפָּא, וְשִׁלְטָא
 בְּהוּ. בְּדִין אַקְרִי בַיִת זָבֹל. וְרַקִּיעַ חַד אִית דְאַקְרִי
 זָבֹל, דִּהָא דָּא אֶשְׁבַּח לְקַבְּלָא בְרַפָּאן, וְלִסְדָּרָא כֻלָּא,
 וְהָא אַקְרִי בַיִת זָבֹל.

לשון הקודש

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבְּרַכַת, וּבְרָכוֹת נִמְצְאוֹת
 בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי יִצְחָק פִּתְחָה, כְּתִיב (מלכים א ח) בָּנָה בְּנִיתִי
 בַּיִת זָבֹל לְךָ מְכוּן לְשִׁבְתֶּךָ עוֹלָמִים. בַּיִת
 זָבֹל, בַּיִת זָבֹל וְדָא, כְּשֶׁנִּפְקְדוּ בִידְיָהּ כֹּל
 גְּנֹזֵי הַמְּלָךְ וְשׁוֹלְטָת בְּהֵם, אִזְ נִקְרָא בַיִת
 זָבֹל. וְרַקִּיעַ אֶחָד יֵשׁ שְׁנֵקְרָא זָבֹל, שְׁהִירֵי זֶה
 נִמְצָא לְקַבְּלָא בְרָכוֹת וְלִסְדָּר הַכֹּל, וְזֶה נִקְרָא
 בַּיִת זָבֹל.

וּבְהֵעֶלְתָּ, שְׁהִירֵי בְזִמְן שְׁמֵשְׁקִים וּמְרוּיִם
 מִהִשְׁקָאָת הַנַּחֲל, אִזְ עֲלִיוֹנִים מִתְעֵלִים,
 וּבְרָכוֹת (עֲלִיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת) נִמְצְאוֹת בְּכָלֵם,
 וְשִׁמְחִים בְּכָל. וְעַל זֶה וּבְהֵעֶלְתָּ.

רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּשַׁעָה שְׁעֵמֶךָ הַכֹּל מֵאִיר,
 (שְׁתוּם הַכֹּל מֵאִיר) מֵאִיר בְּנַחֲל, וְהַנַּחֲל שׁוֹפֵעַ (מֵאִיר)
 בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁקוֹת הַכֹּל, וְאִזְ כְּתוּב בְּהֵעֶלְתָּ
 (בְּהִטִּיבוֹ), מְשׁוּם שְׁזֶה יוֹצֵא מֵעֵמֶךָ הַכֹּל.
 בְּהֵעֶלְתָּ, שְׁפָא מִצַּד עֲלִיוֹן שֶׁל עֵמֶךָ (שֶׁל שְׁתוּם)
 הַכֹּל שְׁנֵקְרָא מַחֲשָׁבָה. וְהַכֹּל דְבָר אֶחָד. וְאִזְ

תָּא חָזִי, כְּתִיב (דברים לג) וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמַח זְבוּלָן
 בְּצֵאתְךָ וַיִּשְׁשָׁכֶר בְּאַהֲלֶיךָ, מִלְּמַד דְּאַשְׁתַּתְּפוּ
 כַּחֲדָא. דָּא נָפִיק וְאַנְחָ קַרְבָּא, וְדָא יְתִיב וְלַעִי
 בְּאוּרֵייתָא. וְדָא יְהִיב חוּלְקָא לְדָא, וְדָא יְהִיב חוּלְקָא
 לְדָא. בְּחוּלְקִיָּה דְזְבוּלוֹן יַמָּא, וּפְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל אֶקְרִי יָם
 בְּנִגְרָת. וְהִכִּי אֶתְחַזִּי, בְּגִין דְּהָא תְּכַלֵּת נָפִיק מִתַּמָּן,
 וְאַקְמוּהָ, דְּהָא לְתַתָּא כְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא, יָם בְּנִגְרָת
 לַעִילָא, יָם בְּנִגְרָת לְתַתָּא. תְּכַלֵּת לַעִילָא, תְּכַלֵּת
 לְתַתָּא, וְכֻלָּא בְּאַתָּר חַד.

וְעַל דָּא יְרִית זְבוּלוֹן, לְמִיפֶק לְאַנְחָא קַרְבָּא, וּמְנָלָן
 דְּהִכִּי הוּא. דְּכְתִיב, (דברים לג) עַמִּים הָרַ יִקְרְאוּ שְׁם
 יוֹבְחֻוּ זְבַחֵי צֶדֶק. זְבַחֵי צֶדֶק וְדָאֵי. מָאֵי טַעְמָא. כִּי
 שְׁפַע יָמִים יִינְקֻוּ. וַיִּשְׁשָׁכֶר חוּלְקִיָּה בְּאוּרֵייתָא, וַיְהִיב
 לְזְבוּלוֹן חוּלְקָא דְאוּרֵייתָא וְדָאֵי, וְעַל דָּא אֶשְׁתַּתְּפוּ
 כַּחֲדָא, לְאַתְּבָרְכָא זְבוּלוֹן מִיִּשְׁשָׁכֶר, דְּבִרְכַתָּא
 דְּאוּרֵייתָא, הִיא בְּרַכְתָּא דְכֻלָּא.

לשון הקודש

לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה. יָם בְּנִגְרָת לְמַעְלָה – יָם
 בְּנִגְרָת לְמַטָּה, תְּכַלֵּת לְמַעְלָה – תְּכַלֵּת לְמַטָּה,
 וְהַכֵּל בְּמָקוֹם אֶחָד.

וְעַל זֶה יִרְשׁ זְבוּלוֹן, לְצֵאתָ לְעֶרְוֶה קֶרֶב. וּמִנֵּין
 לָנוּ שֶׁכֶּךָ זֶה? שְׁפַתּוֹב (שם) עַמִּים הָרַ יִקְרְאוּ
 שְׁם יוֹבְחֻוּ זְבַחֵי צֶדֶק. זְבַחֵי צֶדֶק בְּוִדָּאֵי. מָה
 הַטַּעַם? כִּי שְׁפַע יָמִים יִינְקֻוּ. וַיִּשְׁשָׁכֶר חֲלָקוּ

בְּאֵרָא, כְּתוּב (דברים לג) וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמַח
 זְבוּלָן בְּצֵאתְךָ וַיִּשְׁשָׁכֶר בְּאַהֲלֶיךָ. מִלְּמַד
 שְׁהִשְׁתַּתְּפוּ כַּאֲחָד. זֶה יוֹצֵא וְעוֹרֵךְ קֶרֶב, וְזֶה
 יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן חֶלֶק לְזֶה, וְזֶה
 נוֹתֵן חֶלֶק לְזֶה. בְּחֶלֶק זְבוּלוֹן הַיָּם, וּבְנִסְתָּ
 יִשְׂרָאֵל נִקְרְאת יָם בְּנִגְרָת. וְכֵן רְאוּנִי מִשׁוּם
 שְׁתַּכְלֵת זֹו יוֹצֵאת מִשָּׁם, וּפְרֻשׁוּהָ, שְׁהִרִי

רְבִי אֲבָא אָמַר, אֲחִסְנָתָא דְאֹרִייתָא וְדַאי הָכִי
 הוּא, וְדַרְנָא דָּא שְׁתִּיתָאָה יְהִיב אָנָּר (ס"א א' חד
 שְׁתִּיתָאָה יְהִיב אָנָּר) אֹרִייתָא, וְאֲחִסִּין לָהּ לִפְנֵסֶת יִשְׂרָאֵל,
 אֲחִסִּין תְּחוּרָא לְתַכְלָתָא. וְעַל דָּא תַנִּינָן, מִשְׁפִּיר בֵּין
 תַּכְלֵת לְלָבָן, דִּישְׁתַּמּוּדְעָן גִּוּוּנִי, דִּהָא כִּדִּין אֲקָרִי
 בְּק"ר, וְתוּרָא אֲתִי לְעֵלְמָא, וְתַכְלָתָא אֲתַעְבֵּר. וְעַל
 דָּא כָּל קָרְבִין דְּמִלְכָּא, וְכָל זַיְיָנִי מִלְכָּא בִידְהָא
 אֲתַמְנָן, וְהָא אֹקִימָנָא.

בְּאֵר תְּפְרוּהָ שָׂרִים פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, (במדבר כא) בְּאֵר,
 דָּא בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. תְּפְרוּהָ שָׂרִים, דָּא אֲבָא
 וְאֲמָא, דְּאוּלִּידוּ לָהּ. פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אֵלִין אֲבָהֵן.
 דְּכַתִּיב, (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
 וְגו'. בְּגִין (דף ק"ג ע"ב) לְאֲתַבְּרָכָא מִנְהוֹן, עַל יְדֵי דְדַרְנָא
 חַד, וּמְנֹו. צְדִיק דְּקָאִים עָלָהּ. וְעַל דָּא אֲמַרִינָן, פֶּד

לשון הקודש

שְׁהָרִי אִזוּ נִקְרָא בְּק"ר, וְהַלָּבָן בָּא לְעוֹלָם,
 וְהַתַּכְלָת גַּעְבֵּר. וְעַל זֶה כָּל קְרֻבוֹת הַמֶּלֶךְ וְכָל
 כְּלֵי זֵין הַמֶּלֶךְ נִמְנֹו בְּיָדֶיהָ, וְהָרִי בְּאֵרְנֹו.
 בְּאֵר תְּפְרוּהָ שָׂרִים פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם. בְּאֵר
 – זוּ בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. תְּפְרוּהָ שָׂרִים – זֶה אֲבָא
 וְאֲמָא שְׁהוּלִידוּ אוֹתָהּ. פְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם –
 אֵלוּ הָאֲבוֹת, שְׁכַתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים
 נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְגו'. בְּשָׁבִיל
 לְהַתְּבַרְךְ מַהֵם עַל יְדֵי דְרָגָה אַחֲרֵת. וּמִי

בַּתּוּרָה, וְנוֹתָן לְזוּבְלוֹן חֶלֶק שֶׁל הַתּוּרָה
 בְּוֹדַאי. וְעַל זֶה הִשְׁתַּתְּפוּ כְּאַחֵד, לְהַתְּבַרְךְ
 זְבוּלוֹן מִיִּשְׁשָׁכָר, שְׁבַרְכַת הַתּוּרָה הִיא
 בְּרַכַת הַכֹּל.

רְבִי אֲבָא אָמַר, יִרְשֵׁת הַתּוּרָה בְּוֹדַאי כְּדָ
 הִיא, וְדַרְנָה שְׁשִׁית זוּ נוֹתַנְתָּ שֶׁכֶר (ששית אחת
 נוֹתַנְתָּ שֶׁכֶר) תּוּרָה, וּמוֹרִישָׁהּ לָהּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל,
 מוֹרִישׁ הַלָּבָן לְתַכְלָתָהּ. וְעַל זֶה שְׁנִינָנוּ, (ברכות א)
 מִשְׁפִּיר בֵּין תַּכְלֵת לְלָבָן, שְׁיִוְדְעוּ הַגִּוּוּנִים,

הַי בָּאֵר נִטְלָא, בְּסִיּוּעָא דְאַבְהֵן נִטְלָא.

וְאַקְרִי בָּאֵר, וְאַקְרִי יָם. אַקְרִי בָּאֵר, בְּשַׁעֲתָא דִּי צַחַק

נָפִיק מִזִּינָא מִסְטָרָא דְאִימָא, וְאַתִּי

לְאַמְשָׁכָא אַבְתָּרָא דְדָא, וּמְלִי לָהּ, פְּדִין אַקְרִי בָּאֵר

דִּי צַחַק. בָּאֵר דְּמַרְיָם. וְהָא אוּקְמוּתָא. יָם פֶּד אֶתְנַהֲרָא

מִנְהָרָא עֲלָאָה דְאַבָּא, פְּדִין אַקְרִי יָם, דְּנַחְלִין אֶזְלִין

לְגֻוְהָ, בְּמָה דְאַתְ אָמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל

הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלָא.

וּמִזִּמָּא דְגַלְתָּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֻלוֹתָא, כְּתִיב (איוב

י"ד) אֶזְלוּ מִיָּם מִנִּי יָם, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְנָהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ, דָּא צַדִּיק. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה נז)

הַצַּדִּיק אָבָד וְגו'. דְּהוּא הָוָה נָהָר עֲלָאָה וַיִּקְרָא,

דְּעִיל בְּגֻוְהָ, וְהוּא כְּנִישׁ כָּל אֵינֻן נַחְרִין וְנַחְלִין,

דְּנַגְדִין מִנְגִידוֹ דְּהָתוּא נָהָר קְדִישָׁא, דְּלָא פִּסְקִין

מִימּוֹי לְעֶלְמִין, דְּנַגִּיד וְנָפִיק מֵעַדְן עֲלָאָה, וְהוּא עִיל

לשון הקודש

הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלָא.

וּמִיָּוִם שְׁגַלְתָּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֻלוֹת, כְּתוּב

(איוב י"ד) אֶזְלוּ מִיָּם מִנִּי יָם - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וְנָהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ - זֶה צַדִּיק. וְעַל זֶה כְּתוּב

(ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבָד וְגו'. שְׁהוּא הָיָה נָהָר

עֲלִיּוֹן וּמִכְפָּד שְׁנַכְנָס לְתוֹכָהּ, וְהוּא בּוֹנֵס כָּל

אוֹתָם נְהָרוֹת וְנַחְלִים שְׁשׁוּפְעִים מִשְׁפַּע אוֹתוֹ

נָהָר קְדוּשׁ שְׁלָא פּוֹסְקִים מִימּוֹי לְעֶלְמִים,

הַדְרָגָה? צַדִּיק שְׁעוּמַד עֲלֵיהּ. וְעַל זֶה אָמַרְנּוּ,

כְּשִׁפְאָר זו נוֹטְלָת - בְּסִיּוּעַ הָאֲבוֹת נוֹטְלָת.

וְנַקְרָאת בָּאֵר, וְנַקְרָאת יָם. נַקְרָאת בָּאֵר

בְּשַׁעַה שִׁי צַחַק יוֹצֵא מִזִּין מִצַּד אִמָּא וּבָא

לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי זֶה וּמִמְלָא אוֹתָהּ, אִזּו

נַקְרָאת בָּאֵר יִצְחָק, בָּאֵר מַרְיָם, וְהָרִי

בְּאַרְנֻו. יָם, כְּשִׁמְאִירָה מְאוּר עֲלִיּוֹן שֶׁל

אַבָּא, אִזּו נַקְרָאת יָם, שְׁנַחְלִים הוֹלְכִים

לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים

בְּגִיזוֹה וּמְלִי אֲנֻמָּהָא, וּמִתַּמָּן יִרְתִּין עַלְמִין בְּלָהוּ (אֲתִיבּוּ)
וּרְתִיין) בְּרַבֵּן בְּכֻלָּא.

תָּא חֲזוּ, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְפְּרָכָא בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, עַלְמִין
בְּלָהוּ אֲתִפְרָכּוּ, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, יִנְקִין וּמִתְפְּרָכּוּ
בְּגִיזָה. וְהָא אֻקְיָמָנָא דְהִיא אֲנָנָא עַלְיֵיהּ, דְיִשְׂרָאֵל,
כְּמָה דְאַתְמַר.

כְּתִיב (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּסַּע מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים הַחֹלֶדֶת וְגו'.

מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים דָּא בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָא
אֻקְיָמָנָא, דְהִתְהִיא שַׁעְתָּא, בְּסִיּוּעַ דְאַבְהָן נְטֻלָּא. וְכֵד
אֵינּוּן מִשְׁתַּפְּחִין לְגַבְהָ, כְּלָא מִשְׁתַּפְּחִי. וּבְגִין כְּדָ
אֲתִמְסַר בְּאֵלִין קְרָאִי שְׁמָא קְדִישָׁא, דְכָלִּיל בְּהוּן
אַבְהָתָא, כְּמָה דְאֻקְיָמָנָא. חֵד קְרָא כְּסֻדְרָא, וְחֵד
לְמַפְרַע, וְחֵד כְּסֻדְרָא.

וַיִּסַּע מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים הַחֹלֶדֶת וְגו', דָּא כְּסֻדְרָא בְּגִין
דְאַבְרָהָם אֲשַׁתְּכַח הָכָא, וְכָל אֵינּוּן דְאַתּוּ

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְגו'. מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים – זוֹ בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי
בְּאַרְנוּ שְׁאוּתָהּ שָׁעָה בְּסִיּוּעַ הָאֲבוֹת לֹקַחְתָּ.
וּכְשֶׁהֵם נִמְצְאוּ אֶצְלָהּ, הִכָּל נִמְצְאוּ. וּמִשׁוֹם
כְּדָ נִמְסַר בְּפִסְקִים אֵלּוּ שֵׁם הַקּוּדֵשׁ, שְׁכוּלָל
בְּהֵם הָאֲבוֹת, כְּמוֹ שְׁבְאַרְנוּ. פְּסוּק אֶחָד
כְּפִסְדָּר, וְאַחַד לְמַפְרַע, וְאַחַד כְּפִסְדָּר.

וַיִּסַּע מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים הַחֹלֶדֶת וְגו' – זֶה כְּפִסְדָּר,
מִשׁוֹם שְׁאֲבָרְהֵם נִמְצָא פֶּאן וְכָל אוֹתָם

שְׁשׁוּפַע וַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, וְהוּא נִבְנִים
לְתוֹכָהּ וּמִמֶּלֶא אֲנֻמָּהּ, וּמִשָּׁם יוֹרְשִׁים כָּל
הָעוֹלָמוֹת (נוֹנוּ וְיֹרְשִׁים) בְּרֻכּוֹת כָּכֵל.

כֵּן רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁמִתְפְּרַכַּת בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל,
כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְפְּרָכִים, וְיִשְׂרָאֵל לְמִטָּה
יוֹנְקִים וּמִתְפְּרָכִים בְּגִלְלָהּ. וְהָרִי בְּאַרְנוּ שֶׁהִיא
מְנַגֶּה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנִתְבְּאָר.

כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּסַּע מִלֶּאֲדָה הָאֱלֹהִים הַחֹלֶדֶת

מִסְטֵרִיהָ, וְעַל דָּא אִיהוּ כְּסֻדְרָא כְּגִוּוֹנָא דָּא.

הָבֵא אֶתְעֵפֶר אֲבָרְהָם בְּעֵטְרוֹי, וְאֶעֱפֹר לָהּ לְכַנְסַת
יִשְׂרָאֵל, וְאֵלִין אֶתְוֹן פְּלָהוּ בְּאַרְחַ מִישָׁר,
לְמִיחָד בִּימָמָא. דְּכְתִיב (תהלים מב) יוֹמָם יַצִּיחַ יי חֲסֵדוֹ
וּבְלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּסַּע, אִימְתִי נְטָלִין
בְּמִטְלָנֵיהוּ, הָוֵי אִימָא בִּימָמָא, פֶּד נָהִיר שְׂמֻשָּׂא. וְדָא
חַד קָרָא דְאִיהוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרִין אֶתְוֹן.

תַּנְיִינָא דִּיצְחָק, הָכֵי נָמִי דְאֶשְׁתַּכַּח בְּשִׁבְעִין וּתְרִין
אֶתְוֹן, לְאֶשְׁתַּכַּח בְּדִינָא לְגַבֵּי מְצָרָאִי
וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה
מְצָרִים וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, לְקַבִּיל אֵלִין וּלְקַבִּיל
אֵלִין. וַיְהִי הָעָנָן וַהַחֲשָׁךְ, דְּהָכֵי הוּא יוֹמָא דִּיצְחָק,
דְּעִיבָא הָוֵי, עֲנָנָא וַחֲשׂוּכָא מְנִיחָא הוּא. וּבְגִין כַּךְ
סְדוּרָא דְאֶתְוֹן לְמַפְרַע, (בְּאַרְחָא עֲקוּמָא) וְלֹא בְּאַרְחַ
מִישָׁר, כְּגִוּוֹנָא דָּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׁנֵי שָׁל יִצְחָק, כַּךְ גַּם שְׁנַמְצָא בְּשִׁבְעִים
וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, לְהַמְצֵא בְּדִין לְגַבֵּי הַמְצָרִים
וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיָּבֵא
בֵּין מַחְנֵה מְצָרִים וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, לְמוֹל
אֵלֶּה וּלְמוֹל אֵלֶּה. וַיְהִי הָעָנָן וַהַחֲשָׁךְ, שְׁכָךְ
הוּא יוֹם שָׁל יִצְחָק, שְׁמַעְנָן הִי, עֲנָן וַחֲשָׁךְ
מְמַנּוּ הוּא. וּמְשׁוּם כַּךְ סְדוּר הָאוֹתִיּוֹת
לְמַפְרַע, (בְּדוּר עֲקָם) וְלֹא בְּדוּר יִשָּׁר כְּמוֹ זֶה.

שְׁבָאִים מְצָדוֹ, וְעַל כַּךְ הוּא כְּסֻדְרָא כְּמוֹ זֶה.
כָּאֵן הִתְעֵפֶר אֲבָרְהָם בְּעֵטְרוֹתָיו וְעֵפֶר אֶת
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתִיּוֹת אֵלוֹ בְּלָן בְּדוּרָא יִשָּׁר
לְלַכַּת בְּיוֹם, שְׁכַתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יַצִּיחַ ה'־
חֲסֵדוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּסַּע.
אִימְתִי לֹקְחִים בְּמִשְׁאוֹתֵיהֶם? הוּא אוֹמֵר
בְּיוֹם, כְּשִׁמְאִיר הַשְּׂמֶשׁ, וְזֶהוּ פְּסוּק אֶחָד
שֶׁהוּא בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.